

Izzivi v tujini izobraženih Slovencev

Izzivi v tujini izobraženih Slovencev

Naslov: Izzivi v tujini izobraženih Slovencev
Izdalo: Društvo v tujini izobraženih Slovencev (VTIS)

Pripravili: Člani Društva v tujini izobraženih Slovencev (VTIS)
Uredila: Helena Uršič
Pregled: Igor Cesarec, Jana S. Javornik

Lektoriranje: Sabina Živec
Oblikovanje: Ana Kompara
foto Janez Kotar in STA

Ljubljana, oktober 2016
1. izdaja

Foto: STA/Anže Malovrh

Eden izmed poglavitnih namenov Društva VTIS je predstavljati interese v tujini izobraženih Slovencev in Slovenk. Naši člani si želijo okrepljenega sodelovanja z domovino ali vrnitve, pri čemer se pogosto srečujejo s kompleksnimi situacijami in z na videz nepremostljivimi ovirami. V društvu si želimo, da bi kroženje znanja med tujino in Slovenijo potekalo brez ovir in nepotrebnih birokratskih naporov. V ta namen smo pripravili seznam izzivov, ki strne izkušnje in najpogostejše omejitve za pretok znanja iz tujine v Slovenijo ter obratno. Obenem ponujamo tudi konstruktivne predloge rešitev. Želimo, da bi ta dokument preučili odgovorni v Sloveniji in čimprej sprejeli konkretne ukrepe za krepitev kroženja znanja, s čimer bi povečali slovenski znanstveni potencial ter ugodno vplivali na poslovno okolje v državi. Pri reševanju naštetih izzivov je Društvo VTIS pripravljeno aktivno pomagati.

Dokument je pripravljen na podlagi odziva večjega števila članov, zbranega prek družbenih medijev in osebne komunikacije. Naša baza članov vsebuje več kot 700 Slovencev, izobraženih v tujini, statistike naših spletnih strani in objav pa kažejo na dobro obiskanost in širok doseg. S popisovanjem izzivov smo pričeli v začetku leta 2016 in zaključili junija 2016. Upravni odbor je med vsemi prejetimi predlogi izbral tiste, ki so bili najbolj jasni, so se večkrat ponavljali in vsebovali konkretne rešitve. Vsi opisani izzivi temeljijo na osebnih izkušnjah članov Društva VTIS. Poleti 2016 je upravni odbor dokument uredil in osnutek ponovno poslal v pregled ter potrditev članom prek članskih skupin na družbenih omrežjih Facebook in LinkedIn. Po vnašanju popravkov je upravni odbor septembra 2016 uradno verzijo prvič predstavil javnosti.

“Naši člani si želijo okrepljenega sodelovanja z domovino ali vrnitve, pri čemer se pogosto srečujejo s kompleksnimi situacijami in z na videz nepremostljivimi ovirami.”

Seznam izzivov

- 4 **I.** Štipendije Ad futura za študij v tujini
- 6 **II.** Birokratski postopki pri prehodu študentov med državami
- 8 **III.** Razpisi za spodbujanje zaposlovanja mladih doktorjev in doktoric znanosti
- 10 **IV.** Delovne izkušnje v tujini kot veljavno izobraževanje v sklopu priprav na pravniški državni izpit
- 12 **V.** Priznavanje v tujini pridobljenih delovnih izkušenj in izobrazbe gradbenih inženirjev in inženirk
- 14 **VI.** Razpisi prostih mest na slovenskih visokošolskih institucijah
- 16 **VII.** Zaprtost akademskih institucij in habilitacije
- 20 **VIII.** Davčne obremenitve raziskovalcev na (začasnem) delu v tujini
- 24 **IX.** Vzajemno priznavanje vplačanih socialnih in pokojninskih prispevkov med Slovenijo in ZDA

Foto: STA/Anže Malovrh

Štipendije Ad futura za študij v tujini

Opis izziva:

Štipendije Javnega sklada za razvoj kadrov in štipendije (Ad futura) so za mnoge predpogoj za študij v tujini. Program predstavlja odlično priložnost za mlade, a ni brez težav. Javni razpis je zasnovan na osnovi slovenskega visokošolskega sistema, zato se pogosto ne ujema s sistemi tujih univerz, kar otežuje pridobivanje zahtevane dokumentacije. Primer je pridobivanje potrdila o trajanju študijskega programa in letniku študija, ki ga nekatere univerze zaradi specifičnosti študijskih programov ne morejo izdati.¹ Študijski semester se v različnih državah in na različnih univerzah začne v različnih obdobjih, zato so potrdila o vpisu, ki jih zahteva sklad kot predpogoj za pridobitev štipendije, na voljo v različnih delih leta. Sklad odločbe o upravičenosti do štipendij pošilja šele pozno jeseni oz. pozimi, ko se večina že izobražuje na novi univerzi v tujini, kjer jim že nastajajo visoki življenjski stroški. Ta razkorak mnoge pušča v finančni negotovosti.

VTISov predlog rešitve:

Težavo bi bilo mogoče ublažiti s predhodno pripravo. Predlagamo, da se letno sestavi seznam vseh kandidatov in kandidatke, ki se jih razvrsti po primernosti glede na pogoje, ki so izpolnjeni ob prijavi. Tako bi lahko za večino takoj ocenili, ali bodo štipendijo dobili, in izdaja potrdila o vpisu na univerzo bi postala le formalnost. Tisti na vrhu seznama bi tako potrdilo sklada prejeli takoj; tisti, ki bi morali čakati dlje, pa bi vedeli, da imajo manjše možnosti, in bi tako lahko pravočasno začeli iskati alternativne rešitve.

Predlagamo tudi, da razpis jasno omeni nestandardne oblike študija in zaobjame tudi nekonvencionalne oblike visokošolskega izobraževanja. V mejnih primerih naj sklad preveri, ali je študent ali študentka dejansko vpisana v veljaven (akreditiran) program in v njem aktivno udeležena.

¹ Gre za točko 6.5. javnega razpisa. Primer neusklajenosti razpisa s specifikami študija v tujini je npr. magistrski program na ETH-Ju v Švici, ki je ovrednoten z 90 oziroma 120 kreditnimi točkami. Maksimalno trajanje študija je omejeno na šest ali osem semestrov. Na takšnih ustanovah je pogosto zapleteno pridobiti uradni dokument o trajanju študija, saj je edina omejitev maksimalno število semestrov, ki jih lahko študent prebije na univerzi. Ker študent vse predmete izbira samostojno (predpisan je le en obvezen predmet), sistem ne pozna tradicionalnih letnikov. Vsak študent se loti izpolnjevanja kreditnih točk po svoje – nekdo najprej opravlja izpite iz predmetov in se kasneje loti obveznega praktičnega dela, ki je predpisano v okviru magistrskega programa, drugi raje začnejo praktičen del sočasno z omejenim številom študijskih predmetov.

Foto: Janez Kotar

II.

Birokratski postopki pri prehodu študentov med državami

Opis izziva:

Mnogi študenti, ki so končali študij v tujini in se nameravajo vrniti v Slovenijo, naletijo na težavo, saj pridobitev priznanja na slovenskih institucijah zahteva veliko dodatnega dela ter časa.

Primer iz prakse:

Primer iz prakse: Študentka je v Veliki Britaniji končala študij prve bolonjske stopnje, za katerega je prejela Ad futurino štipendijo. Ko je diplomirala, se je nameravala vrniti v Slovenijo in tukaj nadaljevati študij ter se zaposliti za tri leta, k čemur jo je zavezovala štipendijska pogodba. Še preden je diplomirala, se je na Univerzi v Ljubljani pozanimala glede vpisa na magisterij; obvestili so jo, da kot dokazilo opravljenega dodiplomskega študija potrebuje le kopijo diplome. Ko je z diplomo dejansko prišla na univerzo, je bila obveščena, da je za vpis potrebna nostrifikacija diplome, kar pa je dolgotrajen in drag postopek. Posledično je zamudila vpis in eno leto izobraževanja.

“Ko je z diplomo dejansko prišla na univerzo, je bila obveščena, da je za vpis potrebna nostrifikacija diplome, kar pa je dolgotrajen in drag postopek. Posledično je zamudila vpis in eno leto izobraževanja.”

VTISov predlog rešitve:

Postopek priznavanja izobrazbe je načeloma nepotreben, zlasti po študiju v državah Evropske unije, kjer je uveljavljen skupen bolonjski sistem, temeljni namen katerega je prehodnost študentov med različnimi univerzami. Predlagamo, da Republika Slovenija takšne oblike nostrifikacije opusti. Univerze imajo evidenco svojih študentov z vpisnimi številkami, potrdili ipd. Če je nekdo zaključil študij na eni od registriranih univerz, je to enostavno dokazljivo. Ko navedena študija oz. poklica zahteva posebno obravnavo kvalifikacije, kot npr. medicina, se lahko dodatno preveri strokovne kvalifikacije in znanje slovenščine.

Foto: STA/Anže Malovrh

Razpisi za spodbujanje zaposlovanja mladih doktorjev in doktoric znanosti

Opis izziva:

Agencije kot npr. Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS) letno objavljajo razpise za spodbujanje zaposlovanja. Jeseni 2015 je npr. izšel razpis za zaposlovanje mladih doktorjev. Rok prijave je bil 10. septembra, z delom naj bi se pričelo oktobra. Razpis je bil namenjen podjetjem oz. akademskim ustanovam, ki bi zaposlile mlade doktorje znanosti. Eden od pogojev za prijavo je bil zaključek doktorskega študija pred 1. majem 2015. Večina podjetij, ki so nameravala zaposliti takšne kadre, je to storila prek omenjenega razpisa. Ta je dejansko izključil vse Ad futurine štipendiste, ki so študij sicer zaključili znotraj roka, ki ga določa štipendijska pogodba, vendar šele po 1. maju 2015.

VTISov predlog rešitve:

Agencije in skladi, ki razpisujejo štipendije in financiranja za delovna mesta, naj se z usklajevanjem razpisov izognejo podobnim zapletom. Kadar to ni mogoče, naj sklad (oz. Ad futura) prestrukturira sredstva. Pogosto se tudi dogaja, da imajo štipendisti težave pri iskanju zaposlitve v Sloveniji, k čemur jih sicer zavezuje štipendijska pogodba. To bi bilo mogoče rešiti, če bi sklad oz. Ad futura sama razpisovala financiranje za delovna mesta svojih štipendistov, ki bi jih sicer v tem primeru bilo manj oziroma bi bili upravičeni do nižje štipendije. Sklad oz. Ad futura bi delodajalcem lahko omogočila, da med štipendiranjem študentom posredujejo delovne ponudbe.

“Pogosto se tudi dogaja, da imajo štipendisti težave pri iskanju zaposlitve v Sloveniji, k čemur jih sicer zavezuje štipendijska pogodba.”

Delovne izkušnje v tujini kot veljavno izobraževanje v sklopu priprav na pravniški državni izpit

Opis izziva:

Zaradi članstva Slovenije v Evropski uniji, poenostavljene mobilnosti in globaliziranega poslovanja prihaja tudi na pravnem področju do pomembnih premikov v smeri večje internacionalizacije. Področje, ki je bilo nekoč tipično omejeno na domači trg in domače strokovnjake in strokovnjakinje, se širi – znanje o tujih pravnih sistemih, še posebej poznavanje pravne ureditve EU, je ključna lastnost sodobnega pravnika. Diplomanti pravne fakultete, ki vstopajo na trg dela, morajo za pridobitev licence in možnosti delovanja v pravosodju opraviti pravniški državni izpit. Nujen pogoj za pristop k izpitu so večletne delovne izkušnje na pravnem področju. Delo v tujini, četudi v priznani odvetniški pisarni ali v evropski instituciji, se načeloma ne upošteva kot veljavna izkušnja. Tudi v redkih primerih, ko je Ministrstvo za pravosodje tovrstne izkušnje upoštevalo, kriterijev ni objavilo javno in transparentno.

VTISov predlog rešitve:

Državne institucije naj kot enakovredno veljavne upoštevajo tudi izkušnje na pravnem področju v tujini. Kriteriji naj bodo javno objavljeni. S tem se olajša izbira tistim, ki si želijo pravnih izkušenj iz tujine in bi z njimi nadomestili del praktičnega usposabljanja v Sloveniji. Država naj si prizadeva podpirati mlade pravne strokovnjake z znanjem pravnih predpisov tujih sistemov, saj ti lahko bolje razumejo in primerjajo slovenski pravni red ter ga posledično tudi izboljšujejo. Bolj prilagodljiv sistem priprave na pravniški državni izpit bi bil korak bližje temu pomembnemu cilju. Pozivamo zakonodajalca, da pri pripravi novega svežnja zakonov, ki se nanašajo na izobraževanje v pravosodju, podrobno preuči to vprašanje in upošteva zgornje predloge.

“Delo v tujini, četudi v priznani odvetniški pisarni ali v evropski instituciji, se načeloma ne upošteva kot veljavna izkušnja.”

Foto: Janez Kotar

Priznavanje v tujini pridobljenih delovnih izkušenj in izobrazbe gradbenih inženirjev in inženirk

Opis izziva:

V preteklosti so bili slovenski gradbeni inženirji pri mednarodnem delovanju omejeni z nacionalnimi predpisi o projektiranju gradbenih konstrukcij. Po sprejemu standardov evrokod se gradbene konstrukcije projektirajo po istih standardih po celotni EU. Kljub temu se pri opravljanju strokovnega izpita za pooblaščenega inženirja magisterij gradbeništva iz tujine po novem predlogu Zakona RS o pooblaščenih arhitektih in inženirjih upošteva le pogojno v primeru, da opravljeni predmeti bistveno ne odstopajo od zahtev glede vsebine izobrazbe v RS. Ker univerze, in z njimi ponekod močno povezana industrija, v različnih delih Evrope izpostavljajo različna področja, lahko pride do večjih odstopanj od primerljivega slovenskega magistrskega programa (primer: nepotresna območja Evrope). Točni pogoji priznavanja tudi niso javno in transparentno objavljeni. Dodatna težava je, da nov predlog zakona ne omenja priznavanja v tujini opravljene prakse, ki je obvezen pogoj za opravljanje strokovnega izpita v RS.

VTISov predlog rešitve:

Predlagamo, da bi državne institucije kot veljavnega upoštevale tudi v EU pridobljen naziv magistra gradbeništva (diplomanta 2. bolonjske stopnje) ter v tujini pridobljene delovne izkušnje na tem področju, ki so predpogoj za opravljanje strokovnega izpita. Inženirji in inženirke gradbeništva so v primerjavi z ostalimi inženirji zaradi tovrstnih ovir namreč manj aktivni na področju pridobivanja izobrazbe oz. izkušenj v tujini. Država bi si morala prizadevati za večje število gradbenih strokovnjakov, ki poznajo nove tehnologije gradnje in prenove stavb ter načinov njihovega financiranja iz na tem področju naprednejših držav, poznavanje katerih je ključnega pomena za moderen gradbeni inženiring. S tem bi pripomogli k boljši konkurenčnosti slovenskih podjetij in hitrejšem napredku v gradbeništvu. Več gibkosti pri pripravi na strokovni izpit bi predstavljalo korak v pravo smer.

“Dodatna težava je, da nov predlog zakona ne omenja priznavanja v tujini opravljene prakse, ki je obvezen pogoj za opravljanje strokovnega izpita v RS.”

Foto: Janez Kotar

VI.

Razpisi prostih mest na slovenskih visokošolskih institucijah

Opis izziva:

Mnogi Slovenci in Slovenke, ki se izobražujejo ali raziskujejo v tujini, si želijo vrnitve v Slovenijo. A iz tujine je vpogled v razmere na slovenskih institucijah omejen – seznanjeni so zgolj z informacijami, ki so javno objavljene na spletnih straneh institucij, običajno pa nimajo osebnih stikov z zaposlenimi in niso fizično prisotni v Sloveniji. Ugotavljamo, da razpisi za prosta mesta na slovenskih univerzah niso vedno javni oz. objavljeni. Poleg tega pogosto opažamo kratke razpisne roke. Primer je spletna stran Univerze v Ljubljani, kjer je mnogo razpisov odprtih vsega nekaj dni, včasih tudi samo en dan.² Prijava na delovno mesto visokošolskega učitelja in raziskovalca pogosto zahteva precej administrativnega dela, npr. urejanje dokumentacije in zbiranje priporočilnih pisem. Tega v tako kratkem roku ni mogoče izvesti.

VTISov predlog rešitve:

Predlagamo, da bi se razpisi objavljali tudi na drugih, po možnosti tujih spletnih portalih, ne zgolj na spletnih straneh univerz. To bi izboljšalo transparentnost, univerzam bi pomagalo najti najboljše kadre, slovenske fakultete pa bi se lažje internacionalizirale. Uspešni primeri tovrstnih portalov so nizozemski academictransfer.com, mednarodni naravoslovno usmerjeni nature.com/naturejobs/science/ in portal namenjen ekonomistom econ-jobs.com/, kjer so pregledno zbrani vsi tekoči akademski razpisi. Pomembno je določiti minimalno trajanje razpisa. Predlagamo vsaj tri mesece in mednarodno odprtost razpisov. Izjeme so mogoče le ob jasno in vnaprej določenih kriterijih.

² Spletno stran smo podrobno spremljali v zimskih mesecih 2015/2016.

VII.

Foto: Janez Kotar

Zaprto akademskih institucij in habilitacije

Opis izziva:

Sistem javnih razpisov za delovna mesta na univerzah ima veliko zank in pogojev, ki preprečujejo prost pretok delovne sile. Pogoj za delo na nekem univerzitetnem oddelku ali katedri je habilitacija, ki jo podeljuje sama univerza. Postopek zahteva veliko nepotrebne birokracije in traja dlje kot razpisi za delovna mesta. Zaradi tega je praktično nemogoče, da se na mesto uspešno prijavi oseba iz tujine, čeprav je za to kvalificirana. Poleg habilitacij sta problematična tudi Sloveniji unikatna sistema Sicris in Cobiss, ki se uporabljata za določanje kvalificiranosti za prijavo na javne razpise za registrirane raziskovalce, saj sta Slovincem in Slovenkam, zaposlenim na univerzah v tujini, nedostopna.

VTISov predlog rešitve:

Mednarodna raziskovalna skupnost je transparentna, delo raziskovalca je, vsaj v skrajšani obliki, prosto dostopno prek spleta. Raziskovalcem je na voljo tudiosebna raziskovalno-identifikacijska koda (ORCID), medtem ko sta Sicris in Cobiss zanje neuporabna. Da bi povečale kroženje znanja, tuje univerze pogosto zaposlujejo ljudi, ki prihajajo iz drugih ustanov, in menimo, da bi temu morale slediti tudi slovenske institucije. V praksi se tak pristop izkazuje kot pozitiven, saj institucije pridobijo (1) nova znanja, (2) povezave z bivšimi institucijami kandidatov, (3) ob človeškem še potrebni socialni in kulturni kapital, (4) ugled in dostop do novih ter alternativnih virov raziskovalnih sredstev, (5) izmenjavo in krepitev organizacijskih izkušenj, kar zmanjšuje nepotizem in odpira sistem.

“Pogoj za delo na nekem univerzitetnem oddelku ali katedri je habilitacija, ki jo podeljuje sama univerza. Postopek zahteva veliko nepotrebne birokracije in traja dlje kot razpisi za delovna mesta.”

*“Habilitacije so nepotrebne in so, z
izjemo imenovanja v redni profesorski
naziv, na uglednejših univerzah že
ukinjene.”*

Habilitacije so nepotrebne in so, z izjemo imenovanja v redni profesorski naziv, na uglednejših univerzah že ukinjene. Habilitacije namreč ne preprečujejo kandidate in napredovanj slabšim kandidatom, saj je v obstoječem sistemu mogoče hitro doseči potrebno število točk tudi s slabimi objavami, z dobrimi pa je to v določenih primerih celo težko.

V tujini se vedno pogosteje uvaja sistem »junior professor«, kjer kader pridobi financiranje za določen čas in dobi možnost vodenja lastne skupine, odvisno od discipline. O takšni praksi, ki bi bila neodvisna od uveljavljenega sistema habilitacij, velja razmisliti tudi v Sloveniji.

Foto: Janez Kotar

VIII.

Davčne obremenitve raziskovalcev na (začasnem) delu v tujini

Opis izziva:

Slovenski znanstveniki in znanstvenice, ki odhajajo na podoktorsko izobraževanje ali na delo v tujino, so – če se jih obravnava kot davčne rezidente Slovenije – v Sloveniji obdavčeni na podlagi svetovnega dohodka. Zaradi praviloma višjih dohodkov v tujini v primerjavi s Slovenijo se uvrstijo v višji dohodninski razred in posledično plačajo višjo dohodnino ne glede na praviloma višje življenjske stroške v tujini. Postopek ugotavljanja davčnega rezidentstva je zapleten. Potrebno je namreč zbrati in priložiti vrsto dokazil ter dokumentov, kar je dolgotrajen in zamuden proces. Prav tako so potrebna dokazila, ki jih v novi državi bivanja ni enostavno pridobiti, ker morda sploh ne obstajajo (na primer zdravstveno potrdilo v Združenem kraljestvu, kjer je zdravstveni sistem univerzalen). Za pridobitev statusa nerezidenta se praviloma zahteva pretrganje vseh vezi z domovino: prosilci v Sloveniji ne smejo imeti družine, stalnega bivališča, nepremičnin, (delne) zaposlitve, ki jo nekateri ohranijo na matični ustanovi, transakcijskega računa. Če je posameznik davčni rezident v tuji državi, s katero ima Slovenija sklenjeno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja, zahteve slovenske finančne uprave za dodelitev statusa nerezidenta v Sloveniji pogosto presegajo tiste iz bilateralne pogodbe. Prav tako se v primeru bivanja v tujini zapleta pri končnih odmerah dohodnine v Sloveniji, saj postopki izdajanja odločb lahko trajajo tudi več let. Težave nastopijo tudi, ko ima Slovenec v RS sicer status davčnega nerezidenta, a slovenske institucije zaradi državljanstva morebitne honorarje pogosto kar samodejno prijavijo Finančni upravi Republike Slovenije (FURS), kar dodatno zaplete postopek prijave tega dohodka v tujini.

“Zaradi praviloma višjih dohodkov v tujini v primerjavi s Slovenijo se uvrstijo v višji dohodninski razred in posledično plačajo višjo dohodnino ne glede na praviloma višje življenjske stroške v tujini.”

“Kot primer navajamo Italijo, ki raziskovalcem po vrnitvi iz tujine prva tri leta omogoča izredno nizko, skoraj nično, davčno stopnjo.”

VTISov predlog rešitve:

Slovinci, ki so davčni rezidenti Slovenije, a so zaposleni v tujini pri tujem delodajalcu, se zaradi težav in visokih dodatnih obdavčitev pogosto odločijo pretrgati vse vezi s Slovenijo, s čimer se zmanjšuje verjetnost vrnitve v domovino. Smiselno bi bilo preučiti možnosti za pomoč in spodbude tistim, ki razmišljajo o vrnitvi, saj lahko ti posamezniki prinesejo nova znanja in s tem dodano vrednost lokalnemu okolju. Morebitna rešitev bi bila nižja davčna obremenitev pri zaposlovanju pa tudi pri samozaposlovanju takšnega kadra. Kot primer navajamo Italijo, ki raziskovalcem po vrnitvi iz tujine prva tri leta omogoča izredno nizko, skoraj nično, davčno stopnjo. Izpostaviti velja tudi Švedsko in Dansko, ki tuje raziskovalce, ki pridejo na delo v omenjeni državi, prvih nekaj let bodisi oprostita plačevanja davkov ali občutno znižata davčno obremenitev dohodka, zlasti kadar so njihova znanja ključna za razvoj.

V primerih, ko se oseba odloči za menjavo davčnega rezidentstva, bi moral biti postopek poenostavljen in skrajšan, pri čemer je treba upoštevati specifične raziskovalnega dela, npr. pri dokazovanju stalnega bivališča v tujini. Raziskovalci namreč pogosto menjajo svoje naslove, bivajo v najemniških stanovanjih, v primeru bivanja v študentskih domovih ali univerzitetnih namestitvah pa prijava stalnega prebivališča ni mogoča. Prav tako po zakonih o stalnem naslovu v nekaterih državah ni mogoče pridobiti stalnega bivališča v manj kot nekaj letih. Težave predstavlja še vrsta dokazil, ki jih FURS zahteva, pri čemer zanemari specifične nove države slovenskega državljana.

Foto: Janez Kotar

IX.

Vzajemno priznavanje vplačanih socialnih in pokojninskih prispevkov med Slovenijo in ZDA

Opis izziva:

Zaradi pospešene globalizacije in poglobljenega raziskovalnega ter gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in ZDA se vedno več slovenskih državljanov odloča za začasen odhod na študij ali delo v ZDA. V času delovanja v ZDA so ti slovenski državljani primorani plačevati obvezne prispevke v ameriški sistem za socialno in pokojninsko zavarovanje (t. i. social security). Namen plačanih prispevkov je pravica do starostne ali invalidske pokojnine ob doseženi minimalni upokojitveni starosti. Težava pa je v tem, da je za pridobitev pravice do pokojnine predvidena minimalna doba vplačevanja v ameriški sistem za socialno in pokojninsko zavarovanje, ki znaša 10 let. To za slovenske državljane na delu v ZDA v praksi pomeni, da izgubijo vse pravice iz plačanih obveznih prispevkov v ZDA, če se v Slovenijo vrnejo v manj kot 10 letih. To močno otežuje vrnitev slovenskih državljanov v domovino.

VTISov predlog rešitve:

ZDA že imajo podpisane sporazume o vzajemnem priznavanju plačanih socialnih in pokojninskih prispevkov s 25 državami, med drugim z večino držav Zahodne Evrope in nekaterimi državami Srednje in Vzhodne Evrope (npr. Češko, Poljsko in Slovaško). Prav tako ima tudi Slovenija že podpisane in veljavne tovrstne sporazume z večjim številom držav, med drugim tudi s Kanado in Avstralijo. Predlagamo, da se podoben sporazum uveljavi še med Slovenijo in ZDA. Tovrsten sporazum naj vsebuje naslednjo ključno rešitev: dobe plačevanja pokojninskih prispevkov (t.i. delovne dobe) v ZDA in Sloveniji se seštevajo. To pomeni, da lahko slovenski državljani po vrnitvi v Slovenijo izpolnijo pogoje za upokožitev v Sloveniji tudi s pomočjo delovne dobe v ZDA.

“To za slovenske državljane na delu v ZDA v praksi pomeni, da izgubijo vse pravice iz plačanih obveznih prispevkov v ZDA, če se v Slovenijo vrnejo v manj kot 10 letih.”

Partnerji društva:

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

schönherr

ATKearney

NLB JO Vita
Življenjska zavarovalnica

SlovenianBusinessClub

DRUŠTVO
V TUJINI
IZOBRAŽENIH
SLOVENCEV

Društvo v tujini izobraženih Slovencev
Cankarjeva 1, 1000 Ljubljana, Slovenija

info@drustvovtis.si

<http://www.drustvovtis.si>

